

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1To/10/2013
Identifikačné číslo spisu:	9513100100
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Lipovský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:9513100100.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí konanom dňa 26. februára 2014 v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Lipovského a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Pavla Polku v trestnej veci obžalovaného X. F. pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. f/ Tr. zák. a iné, o odvolaní obžalovaného proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo 16. októbra 2013, sp. zn. PK - 1 T 15/2013, prejednal odvolanie obžalovaného a takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods. 1 písm. c/, ods. 3 Tr. por. zrušuje sa rozsudok Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo 16. októbra 2013, sp. zn. PK - 1 T 15/2013, v časti výroku o vine v bode 1, vo výroku o treste a výroku o náhrade škody poškodenej R. M..

Podľa § 322 ods. 1 Tr. por. vec v zrušenej časti sa vracia Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku na nové prejednanie a rozhodnutie.

Odôvodnenie

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo 16. októbra 2013, sp. zn. PK - 1 T 15/2013, bol obžalovaný X. F. uznaný za vinného, že

v skutku číslo 1/

dňa 29. júna 2012 v čase okolo 04.50 h v kuchyni rodinného domu, č. d. XXX v obci, B., okres M., nelegálne držanou zbraňou - revolverom zn. ARMINIUS HW 38, ktorý si zabezpečil v presne nezistenom čase pred uvedeným skutkom, v úmysle usmrtiť a zbaviť sa tak svojho veriteľa vystrelil na Z. M., nar. XX. I. XXXX, pričom ho zasiahol do ľavej temennej oblasti hlavy, v dôsledku čoho došlo k poraneniu jeho mozgu s prerušením riadiacich a regulačných funkcií mozgu s následným zlyhaním centrálného mozgového systému a smrti Z. M.,

v skutku číslo 2/

v presne nezistenom čase a mieste si bez oprávnenia zabezpečil samonabíjaciu malokalibrovú pušku zn.

JW 20, kal. 22 Long Rifle, výrobné číslo 719077, 400 ks nábojov kal. 22 Long Rifle zn. SB, a perkusný revolver zn. F. LLIPIETTA, kal. 36, výrobné číslo 242985, ktoré do dňa 30. júna 2012 prechovával v priestoroch svojho rodinného domu v G. č. d. XX, kde boli zaistené políciou počas výkonu domovej prehliadky a súčasne si v presne nezistenom čase a mieste bez oprávnenia zabezpečil revolver zn. Arminus HW 38, kal. 38 Special, s odstráneným výrobným číslom so šiestimi nábojmi kal. 38 Special zn. SB, ktorý na presne nezistených miestach aj prechovával a následne ho dňa 29. júna 2012 ukryl v pivničných priestoroch predajne potravín P. na E. v V.,

v skutku číslo 3/

dňa 27. novembra 2009 s úmyslom usmrtiť a zbaviť sa svojho veriteľa vylákal Ing. R. S., nar. X. L. XXXX, pod zámienkou vrátenia dlžnej sumy 2.600 000,-Sk (86.304,16, eur) v presne nezistenom čase po 13.20 h. z Bratislavy do obce G., okres Y., kde ho na presne nezistenom mieste vo vozidle zn. Seat Leon, ev. č. V., patriaceho Ing. R. S. pravdepodobne v čase po 14.00 h. usmrtil dvoma výstrelmi do pravej spánkovej oblasti hlavy z doposiaľ nezistenej zbrane kal. 6,35 Browning, ktorú si spolu s najmenej dvoma nábojmi bez oprávnenia zabezpečil v presne nezistenom čase a mieste, telo nebohého ukryl do priestorov garáže na pozemku v obci G., okres Y., ktorého je spoluvlastníkom a ktorý je vedený na liste vlastníctva č. XXX k.ú. G. a následne uvedené motorové vozidlo zn. Seat Leon, ev. č. V. v hodnote 12.000,-€ bez oprávnenia v úmysle zakryť spáchaný skutok dňa 27. novembra 2009 previezol do Bratislavy, kde ho v presne nezistenom čase pravdepodobne medzi 15.36 h. a 15.53 h. zaparkoval na parkovisku pred predajňou Billa, na križovatke ulíc Drieňová a Bajkalská.

Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní vyplýva, že po vyhlásení rozsudku, jeho odôvodnení a poučení o opravných prostriedkoch prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR, ako i splnomocnenec poškodenej B. S., vyhlásili, že sa vzdávajú práva podať odvolanie. Obžalovaný X. F. po porade so svojim obhajcom prehlásil, že podáva odvolanie proti výroku o jeho vine aj treste vo všetkých troch skutkoch aj proti výroku rozhodnutia o náhrade škody.

Obžalovaný X. F. odôvodnil svoje odvolanie prostredníctvom obhajcu písomným podaním, ktoré bolo doručené súdu prvého stupňa 15. novembra 2013 a v odvolaní uviedol nasledovné dôvody:

„...Tak ako prvostupňový súd postupoval pri hodnotení dôkazov, poukážem na ne aj ja tak, ako tieto dôkazy hodnotí obhajoba.

K bodu 1:

Z výpovede obžalovaného vyplynulo, že obžalovaný bol v čase smrti Z. M. na mieste, kde k smrti Z. M. došlo. Samotný skutok však obžalovaný popisoval tak, že po rozhovore s poškodeným, ktorý sa týkal fiktívnej pôžičky a rodinných vzťahov poškodeného mal poškodený zobrať zbraň a streliť si s ňou do hlavy spôsobom, ktorý obžalovaný presne nevedel popísať, nakoľko vo chvíli, keď poškodený začal manipulovať so zbraňou sa obžalovaný skrčil tak, že nevedel popísať, ako presne došlo k výstrelu. Toto je jediný priamy dôkaz, ktorý preukazuje ako ku skutku došlo.

Ostatní svedkovia, ktorí ku skutku vypovedali, sa vyjadrovali len k okolnostiam, ktoré priamo so skutkom nesúviseli. R. M., manželka poškodeného, k pôžičkám medzi obžalovaným a poškodeným uviedla len to, čo jej mal povedať poškodený. K pôžičkám sa vyjadrovala aj svedkyňa R. G., ktorá síce taktiež potvrdila pôžičky medzi obžalovaným a poškodeným, ale v iných sumách. Som toho názoru, že z výpovedí týchto svedkýň možno mať za to, že poškodený im o pôžičkách hovoril, nie je však preukázané, že by poškodený obžalovanému tieto pôžičky aj poskytol. Vo vzťahu k ich výške a vo vzťahu k rôznym podnikateľským aktivitám obžalovaného nie je možné vyvodiť záver, že by motívom konania obžalovaného mal byť práve finančný motív. Obžalovaný podnikal v takom rozsahu, že splatenie pôžičiek, o ktorých hovorili obe svedkyne, pre neho nepredstavovalo existenčný problém, ktorý by ho mal motivovať k vražde.

Z výpovede E. F. taktiež vyplynulo, že mu poškodený uviedol, že obžalovanému požičal sumu 30.000,-Eur, avšak táto suma nekorešponduje s výpoveďami svedkýň G. a M..

Ostatné dôkazy, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie súdu prvého stupňa, majú povahu nepriamych dôkazov, ktoré pozostávajú predovšetkým z rozsiahleho znaleckého dokazovania. Jedná sa o znalecké posudky MUDr. Evy Nevickej z odboru súdneho lekárstva, ktorá síce za najpravdepodobnejší spôsob vzniku zranení poškodeného uviedla strelbu cudzou osobou, avšak anatomicky nevylúčila, že by sa mohol poškodený postreliť sám. Ďalším znaleckým posudkom bol posudok kpt. Mgr. Nory Nagyovej z odvetvia kriminalistickej biológie a genetickej analýzy, z ktorého možno vyvodiť záver, že obžalovaný sa nachádzal na mieste činu v čase, keď došlo k smrti Z. M.. Túto skutočnosť však nepopiera ani obžalovaný. Vo vzťahu k ostatným stopám, na ktorých bol zistený profil DNA, či už obžalovaného, alebo poškodeného, sa podľa môjho názoru nemožno dopracovať k jednoznačnému záveru, akým spôsobom sa skutok stal a ani k záveru, že zo zbrane jednoznačne strieľal obžalovaný. Na záver odôvodnenia rozsudku vo vzťahu k bodu č. 1 obžaloby súd uvádza ako dôkaz znalecký posudok z odvetvia súdneho inžinierstva, ktorý mal, preukazovať finančnú situáciu obžalovaného. Tento znalecký posudok mal síce preukázať, že príjmy obžalovaného neboli dostatočné na vrátenie posudzovaných pôžičiek, poukazujem tu však na tú skutočnosť, že tieto pôžičky neboli evidované v účtovníctve, a teda znalkyne sa k týmto nemohli exaktne vyjadrovať. Pokiaľ sa znalkyne vyjadrovali k účtovníctvu, ktoré obžalovaný viedol vo vzťahu k svojmu podnikaniu, toto účtovníctvo nezohľadňovalo všetky príjmy obžalovaného tak, ako sa k nim obžalovaný vyjadril. Mám za to, že ani tento znalecký posudok, a to aj k bodu č. 3 obžaloby nie je schopný preukázať finančný motív konania obžalovaného.

Vo vzťahu k hodnoteniu týchto dôkazov mám za to, že tieto dôkazy nepreukazujú ani to, akým spôsobom došlo k usmrteniu poškodeného a ani to, že by zo strany obžalovaného mal byť motívom konania, finančný motív. Dôkazy, ktoré svedčia v neprospech obžalovaného, nepreukazujú bez akejkolvek pochybnosti ani spôsob konania, a ani motív.

K bodu č. 2/ obžaloby uvádzam, že obžalovaný sa k týmto skutkom doznal. Považujem však za nesprávne, že v skutkovej vete súd nezohľadnil opäť jediný dôkaz, ktorý bol k spôsobu zadováženia zbraní, a to výpoveď samotného obžalovaného.

K bodu č. 3/ obžaloby sa obžalovaný vyjadril tak, že s poškodeným Ing. R. S. sa poznal, potvrdil aj, že mal od neho požičané finančné prostriedky, avšak poprel, že by mal niečo s usmrtením Ing. R. S..

Opäť nepriamo ku skutku vypovedali svedkovia B. S., manželka poškodeného, ktorá uviedla, že vedela o tom, že poškodenému má obžalovaný vrátiť peniaze a vyjadrovala sa tu k okolnostiam nájdeniu vozidla poškodeného.

Svedkovia X. F. ml., R. F., G. H., vypovedali k okolnostiam nájdenia tela poškodeného. Ostatní svedkovia ozrejmovali okolnosti, ktoré sa netýkali skutku uvedeného v obžalobe. Preukazovali okolnosti pôžičky, ktorú nespochybňoval ani sám obžalovaný, spôsob užívania záhradného domčeka, v ktorom sa našlo tela poškodeného a posledné známe konanie samotného poškodeného pred jeho zmiznutím.

Z týchto dôkazov nemožno vyvodiť ani to, ako došlo k úmrtiu poškodeného, a ani skutočnosť, že by páchatelom vraždy poškodeného mal byť obžalovaný.

Aj vo vzťahu k tomuto skutku bol vyhotovený rad znaleckých posudkov. Znalec z oboru súdneho lekárstva, MUDr. Peter Očko, potvrdil, že zrejmosťou príčinou smrti poškodeného boli dve strelné zranenia v oblasti hlavy.

Znalci pplk. Ing. Pavol Klúčik, kpt. Ing. Jozef Varga PhD. a mjr. JUDr. Daniel Krivosudský neuviedli vo svojich záveroch žiadne skutočnosti, podstatné pre posúdenie skutku.

Znalecké posudky kpt. Ing. Jozefa Várgu PhD. a kpt. Ing. Igora Szegényiho preukázali spôsob, akým došlo k usmrteniu poškodeného v súlade so znaleckým posudkom MUDr. Petra Očka.

Znalkyne z odvetvia kriminalistickej biológie a genetickej analýzy kpt. Mgr. Jana Bistáková a mjr. Ing. Andrea Poláková vyhodnocovali biologické stopy nájdené vo vozidle poškodeného a čiastočne zistili zhodné profily DNA týchto stôp s profilom DNA obžalovaného. Mám však za to, že tieto stopy nie sú dostatočným dôkazom na to, aby preukázali, že páchatelom vraždy poškodeného je obžalovaný. Preukazujú skutočnosť, že obžalovaný bol vo vozidle poškodeného, čo však obžalovaný uviedol aj sám vo svojej výpovedi. Tieto dôkazy, ako som už uviedol, nepreukazujú to, že by páchatelom bol obžalovaný a nepreukazujú ani za akých okolností malo dôjsť k usmrteniu poškodeného vo vzťahu k motívu, resp. k právnej kvalifikácii úkladnej vraždy.

Ostatné listinné dôkazy zadovážené v priebehu vyšetrovania možno hodnotiť ako dôkazy, ktoré tvorili podklad k vyhotoveniu znaleckých posudkov, dôkazy, ktoré ozrejmovali pôžičku peňazí medzi obžalovaným a poškodeným a dôkazy, ktoré preukazovali pohyb obžalovaného a poškodeného dňa 27. novembra 2009.

Zo všetkých týchto dôkazov, ani v ich súhrne nemožno, podľa môjho názoru, vyvodiť záver, že je na základe nepriamych dôkazov jednoznačne ustálené, ako došlo k vražde poškodeného Z. M. a Ing. R. S.. Rovnako, podľa môjho názoru, nie je preukázaný úklad a ani finančný motív konania obžalovaného vo vzťahu k týmto vraždám.

Vo vzťahu k uloženému trestu namietam splnenie podmienky uvedenej v § 47 ods. 1 písm. b/. Znalci, ktorí posudzovali možnosť nápravy páchatel'a sa nevyjadrili tak, že na nápravu páchatel'a nie je žiadna nádej tak, ako to uvádza už spomenuté ustanovenie Trestného zákona. Znalec PhDr. Róbert Máthé PhD. sa vyjadril, že možnosť resocializácie a recidívy u obžalovaného je skôr nepriaznivá. Takéto vyjadrenie znalcov nemožno, podľa môjho názoru, hodnotiť ako preukázanie tej skutočnosti, že na nápravu obžalovaného uložením trestu na 25 rokov nie je nádej.

Vo vzťahu k rozhodnutiu o uplatnených civilných nárokoch poškodených mám za to, že súd na takéto rozhodnutie nevykonával žiadne dokazovanie, a to predovšetkým vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Z praxe civilných súdov je zrejmé, že na rozhodnutie o takomto nároku aj v prípade, prejednaného rozhodnutia o vine, v trestnom konaní, a teda k prejednanej zodpovednosti odporcu vo vzťahu k takémuto nároku, je potrebné vykonať dokazovanie vo vzťahu k preukázaniu odôvodnenosti výšky uplatneného nároku. Mám za to, že v trestnom konaní takéto dokazovanie vykonané nebolo a jeho vykonanie je dokazovaním nad rámec trestného konania.

Na záver uvádzam klientom zhrnuté pochybenia, týkajúce sa jednak postupu orgánov činných v trestnom konaní, ako aj samotného dokazovania.

Operatívci obžalovaného v Komárne bez príčiny dobili a vydierali tak, že ak nebude súhlasiť s ich verziou, ako sa mal skutok stať, tak zavrú jeho syna. Keď bola u pána M. robená fotodokumentácia, policajti dali obž. pokyny ako sa má postaviť a potom vyhotovovali fotky.

Počas celej doby vypočúvania v Komárne, si žiadal obž. advokáta, ale policajti jeho požiadavky nerešpektovali.

Obž. musel podpísať papiere v nemocnici, že nebol fyzicky napadnutý.

Obžalovaný bol policajtmi ovplyvňovaný aj vo väzbe v Nitre, kde mu po troch mesiacoch vyšetrovania ponúkli dohodu, na základe ktorej ak sa prizná k vražde 5 osôb, dostane trest 17 rokov.

Vyšetrovateľ 10 mesiacov nedovolil obžalovanému návštevu syna v ÚW Nitra, napriek tomu, že obžalovaný mal povolené telefonovanie z ÚW s rodinou.

Vyšetrovateľ chcel svojím konaním dosiahnuť to, že obmedzením komunikácie obž. so synom, zaistením OMV IVECO na dobu 8 mesiacov, znemožní synovi obž. podnikanie tak, aby mohol poukázať na nedostatočný finančný príjem z podnikania obžalovaného a následne na finančný motív trestnej činnosti.

7. Milenka poškodeného Z. M., ktorá vypovedala tvrdila, že videla zmluvu na 20.000,- Eur, kde videla podpis obž. P. a priezvisko nevedela prečítať. To nemôže byť pravdou, lebo obžalovaný nikdy nepodpísal žiadny oficiálny papier ako P., ale F. X.. Odkedy je vo väzbe, iba rodine podpisuje listy ako

P.. Ako mohol súd podľa tejto výpovede, prisúdiť manželke p. M., zaplatenie sumy 20.000 - Eur.

8. Súd nebral do úvahy, že pôžičky, ktoré boli fiktívne, prípadne na požiadavku pána M., boli viacrázové. Aj keď prokurátor vyžiadal výpis na výbere peňazí z banky od roku 2011 až 2012 jún, celková suma výberov bola cca. 8.000,- Eur. Toto sa ani nepribližuje sume 20.000,- Eur.

Súd nebral do úvahy ani to, že šaty, ktoré boli na mne u p. M., boli krvavé. Súd sa nevysporiadal so skutočnosťou, že som uvádzal, že odev, ktorý bol skúmaný policajtmí, nebol odev, ktorý som mal na sebe v čase skutku.

10. Súd zamietol návrhy obžalovaného na doplnenie dokazovania, a to ďalšie lokalizácie R. S. po 14.00 hod, dňa 29. júna 2012, posledná lokalizácia bola Rovinka. Opätovný výsluch dvoch synov R.. S. vo vzťahu k ich finančnej situácii. Výpočutie ďalších záhradníkov, ktorí robili všade u obž. v r. 2010. Rekonštrukciu skutku p. M. nakoľko znalkyňa svoje znalecké vyjadrenia opierala o fotodokumentáciu od operatívov.

11. V prípade R.. S., manželka poškodeného zatajila pred súdom, že vedela o peniazoch, ktoré si manžel vypožičiaval od pána M. a vypožičiaval si ich na úroky. Popritom svedok p. M. potvrdil, že p. S. mu povedal, že keby sa mu niečo stalo, môže si vypýtať peniaze od jeho manželky.

12. Výpovede zamestnancov pána S. boli zmanipulované políciou, nakoľko všetci tvrdili, že sa pán S. išiel kúpať do Dunajskej Stredy. Popritom na hlavnom pojednávaní pán M. potvrdil, že o 13.00 hod. bol na čerpacej stanici u pána S. a zamestnanci mu povedali, že p. S. sa išiel kúpať do Senca. Jednoznačné je, že zo zamestnancov p. S. vyšetrovateľ urobil svedkov takým spôsobom, že pri vypočúvaní naznačil dôkazy smerujúce na prípad obžalovaného, naznačil im pôžičky, o ktorých vypovedal obž. a dôvod vraždy vykonštruoval kvôli financiám. Lenže do dnešného dňa nevydokladoval žiadne zmluvy o pôžičke. A pán M. potvrdil jeho výpoveďou, že klamali.

13. Rukavice, ktoré sa našli u obžalovaného mal obž. spolu s čiapkou a šálom. Orgány činné v trestnom konaní malí znaleckému skúmaniu podrobiť aj ostatné veci, či na nich nie je pušný prach. Takto by bolo možné preukázať, či sa povýstrelové splodiny mohli na rukavice dostať sekundárnym kontaktom.

14. Zo záznamov zabezpečovacieho systému pri OC Billa, kde bolo nájdené auto poškodeného S., mohol byť zadovážený dôkaz ku skutočnosti, kto predmetné auto zaparkoval resp. kto z neho vystúpil.

15. Súd nebral do úvahy ani to, že zbrane, ktoré mal obž. doma, boli zbraňami na ktoré nebolo potrebné mať zbrojný preukaz.

Z týchto dôvodov navrhujem, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a rozhodol tak, že vec vráti prvostupňovému súdu na opätovné prejednanie“.

Príslušný prokurátor a ani poškodení sa k písomným dôvodom odvolania obžalovaného X. F. nevyjadrili.

Odvolací súd vykonal verejné zasadnutie v neprítomnosti obžalovaného X. F. po splnení zákonom stanovených podmienok v ustanovení § 293 ods. 7 Tr. por., pretože obžalovaný X. F. výslovne požiadal, aby sa verejné zasadnutie konalo v jeho neprítomnosti.

V konaní pred odvolacím súdom obhajca obžalovaného navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť súdu prvého stupňa na nové prerokovanie, resp. navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu samotným uložením trestu odňatia slobody na 25 rokov, lebo podľa jeho názoru neboli splnené prísne podmienky vyžadované zákonom na uloženie doživotného trestu odňatia slobody. Zároveň obhajca navrhol korigovať výroky o náhrade škody. Poškodená R. M. uviedla v konaní pred odvolacím súdom, že obžalovaný si zasluhuje uložený trest, ale najmä trvala na tom, aby bol potvrdený rozsudok vo veci náhrady škody. Má dve maloleté deti, o ktoré sa musí po zavraždení manžela starať, a preto je logické, že peniaze potrebuje. Splnomocnenec poškodených strán Mgr. Mgr. Danišovič uviedol, že napadnutý rozsudok považuje v celom rozsahu za správny. Mal za to, že boli splnené všetky zákonné podmienky na priznanie nárokov poškodených vo všetkých ich bodoch a osobitne v tejto časti navrhuje napadnutý rozsudok potvrdiť. Prokurátor uviedol, že napadnutý rozsudok považuje za zákonný a správny vo všetkých smeroch, a preto navrhol odvolanie obžalovaného ako nedôvodné, zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, predtým ako začal plniť preskúmvaciu povinnosť

podľa § 317 Tr. por. zistil, že odvolanie obžalovaného bolo podané včas, v lehote stanovenej v § 309 Tr. por., odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v súlade s ustanovením § 307 ods. 1 písm. b/ Tr. por., obsah odvolania splnil náležitosti vyžadované v § 311 ods. 1, ods. 2 Tr. por. a nedošlo k vzdaniu sa práva na podanie odvolania alebo k späťvzatiu podaného odvolania v zmysle § 312 Tr. por.; a preto odvolací súd nepostupoval podľa § 316 Tr. por.

Podľa § 317 ods. 1 Tr. por. ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 Tr. por. alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3 Tr. por., preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytykávané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Podľa § 317 ods. 2 Tr. por., ak bolo podané odvolanie v prospech obžalovaného proti výroku, ktorým bol uznaný za vinného a odvolací súd tento výrok nezrušuje, preskúma v celom rozsahu zákonnosť a odôvodnenosť výroku o treste a ďalších výrokoch, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad.

Odvolací súd zistil, že vo vzťahu ku skutkovým zisteniam tvoriacim podstatu súdených trestných činov pod bodmi 2/ a 3/ výrokovej časti napadnutého rozsudku (prečin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Tr. zák., zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Tr. zák., obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 od. 1, ods. 2 písm. f/ Tr. zák., prečin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Tr. zák., zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Tr. zák. a prečin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 ods. 1, ods. 2 písm. b/, c/ Tr. zák. s poukazom na § 140 písm. c/ Tr. zák.) je napadnutý rozsudok výsledkom konania, v ktorom sa postupovalo podľa Trestného poriadku, a v ktorom nedošlo k žiadnym chybám, ktoré by mohli mať vplyv na objasnenie skutkového stavu veci. Skutkové zistenia prvostupňového súdu, ako sú vyjadrené v napadnutom rozsudku, sú správne a úplné, lebo zodpovedajú výsledkom dokazovania vykonávaného na hlavnom pojednávaní. Vzhľadom na to odvolací súd v otázke skutkových zistení odkazuje na veľmi podrobne rozvedené dôvody rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorými sa v plnom rozsahu aj stotožnil. Súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na rozhodnutie a vyvodil z neho správne skutkové zistenia.

Obžalovaný X. F. v tomto smere odvolanie založil na opakovaných dôvodoch svojej obhajoby použitej v konaní pred súdom prvého stupňa. S jeho námietkami skutkovými a právnymi sa ale súd prvého stupňa v rozhodnutí riadne vysporiadal a nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by zostalo na odvolacom súde. Vina obžalovaného musí byť dokázaná na základe dôkazov vykonaných v súlade s Trestným poriadkom. Podľa názoru odvolacieho súdu prvostupňový súd postupoval pri hodnotení dôkazov dôsledne podľa § 2 ods. 12 Tr. por., teda hodnotil ich na základe vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo aj v ich súhrne a dospel k logicky odôvodneným skutkovým zisteniam.

Skutočnosť, že odvolateľ sa nestotožňuje so skutkovými a právnymi názormi súdu prvého stupňa v napadnutom rozsudku, nemôže sama osebe viesť odvolací súd k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrážnosti záverov vyslovených súdom prvého stupňa.

Súd prvého stupňa veľmi podrobne rozviedol dôkazy, ktoré usvedčujú obžalovaného zo spáchania žalovaných skutkov v bode 2/ a 3/ výrokovej časti napadnutého rozsudku, precíznym a erudovaným spôsobom vyhodnotili prípravné konanie, ktoré predchádzalo podaniu obžaloby a jeho správne právne závery majú dostatočný skutkový základ v riadne vykonanom dokazovaní.

Odôvodnenie súdneho rozhodnutia nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že v dvojinstančnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria faktickú jednotu, a preto je nadbytočné, aby odvolací

súd opakoval vo svojom rozhodnutí správne skutkové a právne závery súdu prvého stupňa.

Odvolací súd pripomína, že základom odvolania je iné hodnotenie dôkazov obžalovaným, ako to spravil súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku, čo zjavne vyplýva z písomných dôvodov odvolania, keď sám obžalovaný doslova uvádza:

„Tak, ako prvostupňový súd postupoval pri hodnotení dôkazov, poukážem na ne aj ja tak, ako tieto dôkazy hodnotí obhajoba“.

Ak súd prvého stupňa postupoval pri hodnotení dôkazov dôsledne podľa § 2 ods. 12 Tr. por. teda, že ich hodnotil na základe vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo aj v ich súhrne a dospel k logicky odôvodneným skutkovým zisteniam, odvolací súd nemôže napadnutý rozsudok zrušiť len preto, že sám na základe svojho presvedčenia hodnotí tie isté dôkazy s iným do úvahy prichádzajúcim výsledkom. V takom prípade totiž nie je možné napadnutému rozsudku vytknúť žiadnu vadu v zmysle príslušného zákonného ustanovenia (§ 321 ods. 1 písm. b/ Tr. por.). V prejednávanej veci odvolací súd ani sám, na základe svojho presvedčenia, nehodnotil tie isté dôkazy s iným do úvahy prichádzajúcim výsledkom, ako tieto dôkazy hodnotil súd prvého stupňa. Odvolateľ primárne namieta v odvolaní hodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa a predkladá odvolaciemu súdu vlastné hodnotenie dôkazov a vlastné predstavy záverov, ktoré mali vyplývať z dokazovania vykonaného na hlavnom pojednávaní. Hodnotenie dôkazov súdu prvého stupňa si ale v spomínanej časti odvolací súd v plnom rozsahu osvojil a v podrobnostiach naň poukazuje.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnoteniu dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamena ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, predstavami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov.

V súvislosti so skutkom bod bodom 2/ výrokovej časti napadnutého rozsudku je úplne nesporné, že zbrane sa našli pri domovej prehliadke, resp. pri prehliadke iných priestorov, pričom obžalovaný nie je držiteľom zbrojného preukazu, všetky zbrane boli strelbyschopné tak, ako to preukazujú výsledky znaleckého dokazovania. Záver súdu, že tento skutok spáchal práve obžalovaný správne vyplýva z miesta nálezu týchto zbraní, ako aj z výpovedí svedkov, podľa ktorých o zbraniach mal vedomosť len obžalovaný.

S obhajobou obžalovaného X. F. k tomuto skutku sa súd prvého stupňa vypořiadal nasledovne:

„Súd obhajobe obžalovaného neuveril, túto hodnotil ako účelovú a prispôsobenú dôkaznej situácii v priebehu prípravného konania. Pôvod zbraní uvádza od osoby, ktorá nežije a jeho obhajobu nevie potvrdiť ani vyvrátiť. Nelogické je rovnako spojenie zbrane u údajného zloděja so značným množstvom streliva iného kalibru. Úplne nelogicky a nevierohodne vyznieva časť jeho výpovede, keď uviedol, že čakal, že zloděj sa vráti pre zbraň a príde uhradiť škodu“.

Takémuto hodnoteniu obhajoby obžalovaného X. F. nemá ani odvolací súd čo viac dodať. Len konštatuje, že napadnutý výrok rozsudku súdu prvého stupňa v bode 2/ jeho výrokovej časti zodpovedá stavu veci a zákonu.

V súvislosti s obhajobou obžalovaného X. X. vo vzťahu ku skutku bod bodom 3/ výrokovej časti napadnutého rozsudku poukazuje odvolací súd na nasledovnú časť odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa:

„... Z uvádzaných jednotlivých dôkazov a ich hodnotenia jednoznačne vyplýva, že skutok popísaný pod číslom 3/ sa stal, Ing. S. zomrel zavinením inej osoby v dôsledku dvoch strelných poranení. Vo vzťahu k záveru súdu o vine obžalovaného a právnej kvalifikácii je potrebné uviesť, že napriek tomu, že nebol

vykonaný žiadny priamy dôkaz usvedčujúci obžalovaného z takéhoto konania, je tu celý rad nepriamych dôkazov, ktoré vo vzájomných súvislostiach vytvárajú ucelenú reťaz o vine obžalovaného a vylučujú akýkoľvek iný spôsob spáchania tohto skutku. K takémuto záveru súd dospel najmä na základe nálezů mŕtvoly Ing. S. v garáži pod jeho záhradnou chatkou, ktorú rodina obžalovaného prestala navštevovať presne v období, kedy sa tam telo nachádzalo, biologické stopy vo vozidle zavraždeného Ing. S. s prítomnosťou DNA obžalovaného, lokalizácia mobilných telefónov tak zavraždeného ako aj obžalovaného a ich spoločný pohyb v smere z Bratislavy na miesto neskoršieho nálezů tela zavraždeného, svedecky potvrdená pôžička medzi zavraždeným a obžalovaným, ku vráteniu ktorej malo dôjsť práve v ustálenom čase vraždy Ing. S.. Súd ďalej poukazuje na spôsob vykonania tohto skutku, ktorý z časového hľadiska predchádzal skutku popísanému pod číslom 1/, avšak je z neho zrejmé, že pri skutku číslo 1/, t.j. neskoršom zavraždení Z. M. obžalovaný postupoval spôsobom ako v prípade zavraždenia Ing. S., s výnimkou ukrytia tela. Opätovne to bolo v oboch prípadoch v deň, ktorý obeť určili ako posledný termín pre vrátenie peňazí, ktorý sa obžalovaný do poslednej chvíle snažil zmeniť na neskorší termín. Záver súdu o vopred uváženej pohnútky vyplýva zo skutočnosti, že na usmrtenie Ing. S. obžalovaný nepoužil náhodný predmet, ale strelnú zbraň. Nie je a ani nikdy nebol držiteľom zbrojného preukazu, nemohol legálne nosiť zbraň, ktorú si teda zabezpečil vopred a neoprávnene na takýto účel a ktorú zbraň si kritického dňa zobral so sebou“.

Podľa názoru odvolacieho súdu výsledky vykonaného dokazovania v danom prípade vyznievajú jednoznačne a tvoria úplne ucelenú reťaz nepriamych dôkazov, z ktorých možno vyvodiť bezpečný záver, že obžalovaný X. F. spáchal skutok tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozsudku súdu prvého stupňa pod bodom 3/ výrokovej časti napadnutého rozsudku.

Odvolací súd pripomína, že obžaloba predložila celý rad dôkazov, ktoré vylučujú reálnu možnosť, že obžalovaný X. F. nie je páchatelom súdeného skutku pod bodom 3/ výrokovej časti napadnutého rozsudku. Obžalovaný na druhej strane nepredložil súdu žiadne alibi (technické alebo osobné), ako argument obhajoby, ktorý by dokazoval, že bol v čase spáchania skutku na mieste inom ako miesto spáchania činu.

V súvislosti s právnou kvalifikáciou konania obžalovaného X. F. pri skutku pod bodom 3/ výrokovej časti napadnutého rozsudku si odvolací súd osvojil právnú argumentáciu súdu prvého stupňa, ktorý správne posúdil jeho konanie ako úkladnú vraždu, pretože aj odvolací súd v konaní obžalovaného zistil vopred uváženu pohnútku. O úkladnú vraždu ide spravidla vtedy, ak ide o vraždu na objednávku, keď bola sľúbená odmena za vykonanie činu, alebo keď páchatel odmenu dôvodne očakáva, alebo keď ide o premyslený prípad vraždy, pri ktorej má páchatel v úmysle získať majetkový prospech bezprostredne alebo dodatočne, napríklad vo forme dedičstva po zavraždenom alebo aj vo forme zmarenia uplatňovania pohľadávky poškodeného voči samotnému páchatelovi. Na rozdiel od vraždy (§ 145 Tr. zák.), pri úkladnej vražde (§ 434 Tr. zák.) ide o prípady zložitejšie na prípravu vyžadujúce si určitý predchádzajúci plán a koordináciu v čase, priestore i v prostriedkoch. Takýto postup páchatela musí vždy smerovať k cieľu usmrtiť obeť za každú cenu ako následok predchádzajúcej prípravy. Podľa názoru odvolacieho súdu bola dostatočne preukázaná sofistikovaná príprava skutku zo strany obžalovaného, vrátane neoprávneného použitia osobného motorového vozidla poškodeného Ing. S. s jeho následným odstavením, ako i ukrytie tela usmrteného Ing. S. v garáži pod záhradnou chatkou, ktorá tvorila predmet vlastníctva obžalovaného, pričom sa verbálnou argumentáciou postaral, aby zvyšná časť rodiny na záhradnú chatku nechodila, po tom, ako v garáži záhradnej chatky ukryl telo Ing. S..

K výroku o vine v bode 1/

Podľa § 2 ods. 10 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti, svedčiace proti obžalovanému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa § 2 ods. 12 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným

spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia, založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne, nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Odvolací súd po splnení prieskumnej povinnosti dospel k záveru, že súd prvého stupňa sa dôsledne neriadil označenými zákonnými ustanoveniami, pri rozhodovaní o skutku pod bodom 1/ obžaloby. Prvostupňový súd o tomto skutku rozhodol predčasne, pretože sa nevysporiadal so všetkými okolnosťami, významnými pre rozhodnutie a rozhodol na podklade skutkového stavu, o ktorom ešte sú pochybnosti.

S poukazom na obhajobné tvrdenia obžalovaného vyvoláva pochybnosti o náležite zistenom skutkovom stave postoj súdu prvého stupňa k stopám zaisteným pri obhliadke miesta činu dňa 29. júna 2012. Podľa zápisnice o obhliadke miesta činu (č.l. 291-350 spisu) boli zaistené stopy č. 10 - chemická - ster z pravej ruky tela; stopa č. 11 - chemická - ster z ľavej ruky tela. Stery boli zaistené z rúk nebohého Z. M.. Stopy č. 10, 11 sú na fotodokumentácii pod č. 114 - 117, z ktorej je zároveň zrejmé, že nebohý Z. M. mal na oboch rukách vyhrnuté tričko do prvej tretiny bicepsu od ramena na každej ruke. Zo zápisnice o obhliadke miesta činu nie je možné identifikovať, z ktorej časti rúk nebohého boli zaistené stopy č. 10, 11, pričom skutočnosť sa javí ako chyba pri zabezpečovaní dôkazov a stôp.

Podľa znaleckého posudku KÚV PZ: PPZ-KU-BA-EXP-2012/9631 z 9. októbra 2012 z odvetvia kriminalistiky a súdnej chémie, ktorý potvrdil na hlavnom pojednávaní jeden zo spracovateľov kpt. Ing. Róbert Varga, PhD. (nesprávne označený súdom prvého stupňa ako „znalec“, lebo znalecký posudok bol vypracovaný znaleckým ústavom) vyplývajú okrem iného nasledovné závery:

- na špeciálnom terčíku so stopami z pravej ruky od nebohého Z. M., nar. XX. I. XXXX, (stopa č. 10) bola zistená prítomnosť 5 častíc (povýstrelových splodín) obsahujúcich olovo, bárium, antimón, a cín a 4 častice obsahujúce olovo, antimón a cín. Získaný výsledok sa vzhľadom na počet zistených častíc v oblasti skúmania povýstrelových splodín hodnotí ako pozitívny;

- na špeciálnom terčíku so stopami z ľavej ruky od nebohého Z. M., nar. XX. I. XXXX, (stopa č. 11) bola zistená prítomnosť 12 častíc (povýstrelových splodín) obsahujúcich olovo, bárium, antimón, a cín a 15 častíc obsahujúcich olovo, antimón a cín. Získaný výsledok sa vzhľadom na počet zistených častíc v oblasti skúmania povýstrelových splodín hodnotí ako pozitívny,

Chemické zloženie povýstrelových splodín detegovaných na špeciálnych terčíkoch so stopami z pravej a ľavej ruky od nebohého Z. M. (stopy č. 10 a 11), ramien a hrudníka zo svetlomodrého trička s krátkym rukávom a golierom zn. Otto Berg, veľkosť XXL (stopa č. 25) a z pravej tmavomodrej rukavice (na dlaňovej časti a palci s hnedou kožou) zn. Rosignol (stopa č. 26) je zhodné s chemickým zložením povýstrelových splodín zistených na špeciálnych terčíkoch so stopami z hlavne revolvera nemeckej výroby zn. Arminius HW 38, kal. 38 Special, s odstráneným výrobným číslom (stopa č. 22) a so stopami mosadznej nábojnice, kal. 38 Special, českej výroby zn. S&B (stopa č. 24).

Súd prvého stupňa tieto fakty len konštatuje vo svojom rozsudku (str. č. 13) bez akéhokoľvek hodnotenia týchto dôkazov. V rozsudku vôbec neodpovedá a ani nehľadá odpoveď na otázku, akým spôsobom sa dostali povýstrelové splodiny na ruky nebohého M.. V súlade so zákonom stanovenou povinnosťou súdu (takto mali postupovať už orgány činné v trestnom konaní) rozhodnúť na podklade náležite zisteného skutkového stavu o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, bude úlohou súdu prvého stupňa najmenej zisťovať:

- z ktorej časti ľavej a pravej ruky tela nebohého Z. M. boli zaistené chemické stopy č. 10, 11 (túto skutočnosť zrejme môže objasniť technik, ktorý stery zaistil),

- aká je koncentrácia zistených povýstrelových splodín,

- koncentrácia povýstrelových splodín naznačuje priamy kontakt rúk nebohého Z. M. z povýstrelovými

spločinami alebo ich sekundárny prenos z iného predmetu,
- v prípade priameho kontaktu s povýstrelovými spločinami, aká bola vzdialenosť rúk od zbrane
Súd prvého stupňa môže zisťovať i ďalšie skutočnosti, ktoré budú podkladom k relevantnej odpovedi na otázku, akým spôsobom sa dostali povýstrelové spločiny na ruky nebohého Z. M..

Zo zápisnice o obhliadke - pitve z 2. júla 2012 (č.l. 287 - 288 spisu) vyplýva, že nebohému Z. M. boli „odobraté stery na kontrolu povýstrelových spločín z oboch rúk“. Ani z tejto zápisnice nie je zistiteľné, z ktorej časti rúk boli stery odobraté. Podľa znaleckého posudku (už citovaného) na stope č. 37 (špeciálny terčík so stopami z pravej ruky a ľavej ruky od nebohého Z. M. zaistené pri pitve dňa 2. júla 2012) prítomnosť povýstrelových spločín zistená nebola.

V tejto súvislosti bude potrebné vypočítať súdnych znalcov k špecifikácii miesta na rukách nebohého Z. M., z ktorého boli odobraté stery na kontrolu povýstrelových spločín. Spracovateľ znaleckého posudku z odvetvia kriminalistiky a súdnej chémie sa vyjadrí k dobe, po ktorú sa zachovávali povýstrelové spločiny na ľudskom tele a od čoho závisí rýchlosť ich zániku.

Podľa názoru odvolacieho súdu, po odstránení nedostatkov priebehu dokazovania, bude mať súd prvého stupňa dostatočný podklad pre zákonné a spravodlivé rozhodnutie o vine, resp. nevine obžalovaného X. F. vo vzťahu ku skutku bod bodom 1/ obžaloby na základe skutkového stavu veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti.

Odvolací súd k tejto časti dôvodov svojho rozhodnutia poznamenáva, že odvolateľ síce nenamietal skutkové okolnosti, ktorých doplnenie bude predmetom nového konania o skutku, v súvislosti s ktorým bol zrušený výrok o vine obžalovaného X. F., ale absencia ich objasnenia by mohla byť dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 3 Tr. por.

K výroku o treste

S poukazom na skutočnosť, že odvolací súd zrušil hoci i len sčasti výrok o vine v súlade s ustanovením § 321 ods. 3 Tr. por., bolo jeho povinnosťou zrušiť aj celý výrok o treste. Nad rámec tohto postupu z úradnej povinnosti odvolací súd ale uvádza, že výrok o treste odňatia slobody na doživotie nebol súdom prvého stupňa dostatočne presvedčivo odôvodnený.

Podľa § 47 ods. 1 Tr. zák. trest odňatia slobody na doživotie možno páchatelovi uložiť iba za trestný čin, za ktorý to tento zákon v osobitnej časti dovoľuje a len za podmienok, že

a/ uloženie takéhoto trestu vyžaduje účinná ochrana spoločnosti a

b/ nie je nádej, že by páchatel bolo možné napraviť trestom odňatia slobody na dobu do 25 rokov.

Obidve tieto podmienky musia byť kumulatívne splnené, aby bolo možné túto sankciu použiť. Odvolací súd na tomto mieste pripomína, že výkon trestu odňatia slobody na doživotie zbavuje odsúdeného perspektívy návratu do normálneho života.

Formuláciou podmienky uvedenej v písm. b/ ods. 1 § 47 Tr. zák. - „nie je nádej“, dáva zákon najavo, že nestačí nedostatok istoty, že sa páchatel napraviť trestom kratšieho trvania, ale naopak, vyžaduje sa rozumná istota (prognóza), vychádzajúca zo súčasných znalostí a možností napraviť páchatel'a trestom odňatia slobody časovo obmedzeným do 25 rokov. Záver o tom, že nie je nádej, že by bolo možné páchatel'a napraviť trestom odňatia slobody do 25 rokov znamená subsidiaritu trestu odňatia slobody na doživotie vo vzťahu k miernejšiemu trestu odňatia slobody, v prípade obžalovaného k trestu odňatia slobody od 20 do 25 rokov. Súd prvého stupňa bol pri ukladaní trestu z hľadiska osoby obžalovaného bude preto povinný najskôr skúmať, či dosiahnutie účelu trestu postačuje miernejšia alternatíva a až po negatívnom závere môže prikrôčiť k uloženiu trestu odňatia slobody na doživotie.

Podľa názoru odvolacieho súdu právny záver súdu prvého stupňa, že možno spoľahlivo a bezpečne ustáliť, že nie je nádej na nápravu obžalovaného X. F., je predčasný.

K nezvratnému záveru o splnení podmienok stanovených § 47 ods. 1 Tr. zák. k uloženiu trestu odňatia slobody na doživotie bude nevyhnutné podrobne vypočítať znalcov z odboru zdravotníctvo - psychológia k tomu, aby sa vyjadrili, prečo z ich odborného z hľadiska nie je pobyt obžalovaného na slobode nebezpečný, bližšie sa vyjadriť k nepriaznivej prognóze resocializácie, resp. k tomu, či existuje nádej na zmenu tejto nepriaznivej prognózy a ak obžalovaný X. F. trpí poruchou osobnosti (podľa znalcov ide o osobnosť abnormne štruktúrovanú), je potrebné sa vyjadriť, či ide o stav trvalý, alebo nemožno vylúčiť v budúcnosti jeho zmenu. V tejto súvislosti treba zobrať do úvahy, že osobnosť predstavuje individuálny súbor duševných a telesných vlastností človeka, ktoré sa utvárajú v priebehu vývinu a prejavujú sa v sociálnych vzťahoch. Vrodené a získané vlastnosti tvoria štruktúru osobnosti, ktorá je pre každého človeka charakteristická. V priebehu individuálneho vývinu sa stále viac dopĺňajú vrodené dispozície (temperament) a obohacujú sa vlastnosťami získanými (charakter). Poruchy osobnosti sú variantom charakterových a temperamentových čŕt, ktoré sa významne odchyľujú od čŕt bežných u väčšiny ľudí. K týmto črtám patria hlboko zakorenené a pretrvávajúce vzorce správania sa, prejavujúce sa ako stereotypné reakcie na široký rozsah osobných a sociálnych situácií. Špecifické prejavy poruchy osobnosti teda nie sú obmedzené len na konkrétny spúšťač podnet, ale prejavujú sa v širšom okruhu osobných a sociálnych situácií.

Podľa názoru odvolacieho súdu len po takto doplnenom dokazovaní, prípadne po ďalšom dokazovaní, ktoré bude vykonané na návrh strán, alebo z vlastnej iniciatívy súdu prvého stupňa, bude môcť súd prvého stupňa zaujať jednoznačné a konečné stanovisko k naplneniu podmienok § 47 ods. 1 písm. a/, písm. b/ Tr. zák. k uloženiu doživotného trestu odňatia slobody alebo k uloženiu inak vymedzeného odňatia slobody.

K výroku o škode

V súvislosti s výrokom o škode, ktorým súd prvého stupňa priznal poškodenej R. M. nároky na náhradu škody vo výške 22 324,40 eur odvolací súd znovu poukazuje na ustanovenie § 321 ods. 3 veta druhá Tr. por., keď po zrušení výroku o vine v bode 1/ výrokovej časti rozsudku napadnutého odvolaním, bolo jeho povinnosťou zrušiť aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad, teda aj výrok o náhrade škody v prospech poškodenej R. M.. Odvolací súd ale zároveň konštatuje, že s výrokom o náhrade škody, ktorým uložil súd prvého stupňa podľa § 287 ods. 1 Tr. por. obžalovanému X. F. povinnosť nahradiť poškodenej R. M. škodu vo výške 22 324,40 eur sa nestotožňuje. Odvolací súd nemá za sporné, že medzi obžalovaným X. F. a poškodným Z. M. existoval vzťah medzi veriteľom (Z. M.) a dlžníkom (X. F.) a z výpovede svedkyne R. G. možno ustáliť, že bol to obžalovaný X. F., ktorý dlhoval poškodnému Z. M. sumu 20 000 eur. Po smrti poškodného Z. M. sa ale táto suma stala ako pohľadávka aktívom dedičstva po nebohom Z. M.. Podľa § 460 Občianskeho zákonníka (Obč. zák.) dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa. Dedič vstupuje smrťou poručiteľa do jeho majetkových vzťahov v celej ich šírke a po všetkých zložkách tak do jeho práv ako i povinností. Z rozsudku súdu prvého stupňa nie je zistiteľné, akým spôsobom ustálil okruh dedičov, ako bola ustálená všeobecná hodnota dedičstva, a teda či jej súčasťou bola aj pohľadávka Z. M. voči obžalovanému X. F. a ako bolo samotné dedičstvo vyporiadane. Len v prípade, ak pohľadávku vo výške 20 000 eur zdedila poškodná R. M. sama, prichádza do úvahy priznať jej z tohto titulu náhradu spôsobenej škody obžalovaným X. F..

Odvolací súd poznamenáva, že súd prvého stupňa okrem sumy 20 000 eur priznal podľa výroku napadnutého rozsudku ďalšiu sumu, a to 2 324,40 eur. Z odôvodnenia rozsudku ale vyplýva (č.l. 40), že poškodenej priznal nárok vo výške 2 440,40 eur mimo nároku na náhradu škody vo výške 20 000 eur. Ak teda súd prvého stupňa podľa odôvodnenia rozsudku priznal poškodenej R. M. sumu 2 444,40 eur a sumu 20 000 eur, potom súčet týchto priznaných nárokov predstavuje sumu 22 444,40 eur a nie 22 324,40 eur, ako je uvedené vo výrokovej časti rozsudku. Rozpor v týchto sumách z rozsudku súdu prvého stupňa zistiteľný nie je. V každom prípade súd prvého stupňa pri budúcom rozhodovaní o nárokoch poškodenej R. M. bude musieť aplikáciou mimo trestných právnych noriem ustáliť oprávnenosť nároku poškodenej R. M. na náhradu škody vo výške 20 000 eur, tak z hľadiska jej základu, ako i prípadnej výšky.

Súd prvého stupňa postupoval správne, keď poškodenej B. S. priznal dva nároky, a to jednak nárok na

náhradu škody spočívajúcej v účelne vynaložených nákladoch spojených s pohrebom Ing. R. S., a jednak nárok spočívajúci v náhrade nemajetkovej ujmy za smrť manžela. Rovnako postupoval správne, keď priznal poškodeným R. S. a Mgr. U. S. nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za smrť blízkej osoby. Súd prvého stupňa správne pri rozhodovaní o nárokoch poškodených aplikoval okrem ustanovení Trestného poriadku aj jednotlivé ustanovenia mimo trestných právnych noriem. Vzhľadom na definíciu pojmu škoda (§ 46 ods. 1 Tr. por.) povinnosť rozhodnúť o jej náhrade v odsudzujúcom rozsudku ak bol nárok riadne uplatnený vo vzťahu ku škode majetkovej, morálnej aj inej, tiež na porušenie, či ohrozenie iných zákonných práv alebo slobôd s tým, že pojem „morálna škoda“ vo vzťahu k škodlivému následku spôsobenému úmyselným násilným trestným činom treba v prípade smrti (napr. aj znásilnenie a sexuálneho násillia, poškodenia dobrého mena pri krivom obvinení) vykladať v súlade s výkladom pojmu „nemajetková ujma“ v občianskom konaní.

Je zrejmé, že trestno-právny pojem „škoda“ je obsahovo výrazne širší a obsiahlejší ako pojem „škoda“ v práve súkromnom. Trestné právo, a to predovšetkým v zmiernovanom ustanovení § 46 ods. 1 Tr. por. totiž vychádza z pojmu škoda, resp. definuje jeho obsah, je iný ako v zmysle dnes už v Európe postupne prekonanej a prekonávanej predstavy o škode ako zásahu výlučne do majetkových práv poškodeného. Na škodu sa nazerá modernejším chápaním ako na protiprávny zásah do materiálnych i nemateriálnych práv, pričom výsledkom takéhoto zásahu môže byť logicky nielen ujma materiálna (majetková či peňažná), ale aj ujma nemateriálna (imateriálna). Ide o škodu, ktorá sa neprejaví vo sfére materiálnej alebo sfére inej tvorenej všetkými ostatnými právami inej nemateriálnej povahy, ktorej právny poriadok priznáva právnu ochranu a ich porušenie, resp. zásah do takýchto práv sankcionuje. Trestný poriadok teda vníma škodu ako škodu majetkovú, morálnu a inú, pričom obsahovo odkazuje na porušenie, či ohrozenie iných zákonných práv alebo slobôd poškodeného s tým, že pojem „morálna škoda“ a „iná škoda“, vo vzťahu ku škodlivému následku spôsobenému zavineným protiprávnym konaním sankcionovaným normami trestného práva treba vnímať ako pojmy, ktoré sú v priamej súvislosti so všeobecným pojmom „nemajetková, resp. imateriálna ujma“ v práve civilnom, t.j. pojmom, ktorý je obsahovo natoľko rôznorodý, ako sú obsahovo rôznorodé zákonné práva a slobody, ktoré podliehajú zákonnej ochrane a zásah do ktorých je právom sankcionovaný. Z pohľadom na tieto skutočnosti, t.j. predovšetkým s ohľadom na imateriálny charakter týchto chránených práv, možno takú (nemajetkovú) ujmu, ktorá porušením vznikla, peňažne len zmierniť, v žiadnom prípade však nie reparovať. S ohľadom na charakter týchto práv nie je možné (protiprávny zásah, ktorým došlo k porušeniu zdravia či cti fyzickej osoby) peňažnou reparáciou napraviť; peňažná náhrada slúži len na prípadné zmiernenie následkov takéhoto konania.

Pri rozhodovaní o neoprávnených zásahoch do osobnostných práv a právnych prostriedkov nápravy správne súd prvého stupňa aplikoval ustanovenie § 11 a nasl. Obč. zák.

Úprava ochrany súkromia, vrátane rodinného súkromia, vychádza zo zásady, že do súkromného života osoby sa nesmie neoprávnene zasahovať a nesmie sa jej súkromnému životu spôsobiť žiadna ujma. Funkciou práva na súkromie je totiž zabezpečiť pre fyzickú osobu nerušenosť súkromnej sféry, v ktorej by mohla všestranne rozvíjať svoju osobnosť. Ústava Slovenskej republiky zároveň rodinný život priradzuje k súkromnému životu, pričom toto priradenie treba interpretovať tak, že rodinný život a právo na jeho ochranu sú súčasťou súkromia. Ústava Slovenskej republiky chráni aj súkromie fyzickej osoby v jej rodinných vzťahoch voči iným fyzickým osobám, čo v sebe zahŕňa vzťahy sociálne, kultúrne, ale aj morálne či materiálne. Zásahy do týchto vzťahov, ktoré sú neoprávnené, možno kvalifikovať ako zásahy do rodinného života - do rodinného súkromia. V prípade, že medziľudské väzby tvoriace základ a rámec súkromného života jednotlivca dosahujú určitú intenzitu a vykazujú určité ďalšie charakteristiky, môže takouto deštrukciou vzťahov dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu súkromia ako čiastkového práva na ochranu osobnosti za podmienky, že konanie pôvodcu zásahu je protiprávne, je objektívne spôsobilé do práva na ochranu osobnosti zasiahnuť a existuje príčinná súvislosť medzi protiprávnym zásahom do osobnosti fyzickej osoby, objektívne spôsobilým vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu v porušení alebo ohrození osobnosti fyzickej osoby a vznikom tejto nemajetkovej ujmy. Treba tiež uviesť, že právnym prostriedkom ochrany proti takému zásahu je práve návrh, ktorým sa fyzická osoba domáha podľa ustanovení o ochrane osobnosti primeraného zadost'učinenia, ktoré môže mať aj podobu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenú v peniazoch.

S poukazom na tieto skutočnosti je potrebné uzavrieť, že ustanovenia § 11 a nasl. Obč. zák. poskytujú právny základ nároku na náhradu nemajetkovej - imateriálnej ujmy spôsobenej jednotlivcovi usmrtením jeho blízkej osoby. Rešpektovanie súkromného života musí zahŕňať do určitej miery aj právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami. Súčasťou súkromného života je život rodiny zahrňujúci jej vzťahy medzi blízkymi príbuznými, hlavne vzťahy sociálne a morálne.

Prax súdov Slovenskej republiky pripustila žaloby na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktoré si uplatňujú postihnuté blízke osoby, ktorých právo na súkromný a rodinný život bolo dotknuté úmrtím blízkej osoby. Je nepochybné, že úmrtie blízkej osoby predstavuje závažný zásah do práva na súkromie dotknutej fyzickej osoby ako jedného z čiastkových osobnostných práv fyzickej osoby.

Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, v ktorej sa poškodení domáhajú v prejednávanej veci, môže súd podľa § 13 ods. 2 Obč. zák. priznať vtedy, ak sa by morálna satisfakcia nezdala postačujúca, najmä ak by v značnej miere bola znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Dôvody priznania náhrady sú v tomto ustanovení uvedené len demonštratívne. Zákon tu ustanovuje jedinú podmienku priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá bude splnená vtedy, keď sa nemateriálne zadosťučinenie nezdá postačujúce.

Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálne satisfakcie) je vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti za ktorých došlo k porušeniu práva, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda či by predmetnú ujmu na takto danom mieste a čase (v tej istej situácii) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

Jednotlivé súčasti osobnosti, fyzickej osoby a osobnostných práv, ktorým poskytuje ochranu § 11 Obč. zák. (ľudská dôstojnosť, česť, meno, vážnosť, súkromie a pod.) sú hodnoty, ktoré v podstate nemožno vyjadriť v peniazoch, to ale ešte neznamená, že by peniazmi nebolo možné vyjadriť výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej protiprávnym zásahom do osobnosti. Priznanie zadosťučinenia v peniazoch predpokladá splnenie určitých zákonom kvalifikovaných podmienok. Výšku náhrady tohto zadosťučinenia určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Občianske právo žiadnu maximálnu ani minimálnu hranicu výšky zadosťučinenia v peniazoch nestanovuje. Ustanovenie § 13 ods. 2 Obč. zák. určuje len to, že zadosťučinenie má byť primerané. Určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vecou úvahy súdu, ktorý sa pri tejto úvahe musí riadiť dvomi v zákone taxatívne stanovenými kritériami (§ 13 ods. 3 Obč. zák. - závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo) a z týchto musí pri svojom rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy v peniazoch vychádzať; iné kritériá, nemôže súd pri rozhodovaní o tejto otázke vziať na zreteľ. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. februára 2010, sp. zn. 3 Cdo 137/2007, ktoré sa týka riešenia naznačenej otázky.

Odvolací súd dospel k záveru, že konaním obžalovaného došlo k neoprávnenému zásahu v neprospech B. S., R. S. a Mgr. U. S. do práva na ochranu osobnosti, konkrétne k zásahu do práva na súkromie, ako jedného z čiastkových osobnostných práv fyzickej osoby, ktorému poskytuje ochranu § 11 Obč. zák. Treba zdôrazniť, že rodinný život zahrňuje okrem iného vzťahy medzi najbližšími rodinnými príslušníkmi (deťmi, rodičmi, prarodičmi) bez ohľadu na skutočnosť, či spolu trvale žijú alebo nie a protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. V posudzovanom prípade tento zásah predstavovaný smrťou manžela a otca poškodených odvolací súd považuje za mimoriadne významný, veľmi hlboký a nereparovateľný.

Z dokazovania vyplýva, že medzi poškodenými B. S., R. S. a Mgr. U. S. a jej manželom (a otcom) Ing. R. S. existoval plne fungujúci vzťah manželov a rodiča dospelých synov s vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami bez akýchkoľvek patologických črt. Podľa názoru odvolacieho súdu tragická smrť manžela a otca poškodených pri konflikte, ktorý zavinil obžalovaný, zásadným spôsobom do ich života

zasiáhla a nenávratne popretfáhala doterajšie silné citové väzby, v dôsledku čoho poškodení stratili možnosť realizovať a ďalej rozvíjať rodinný život s manželom (otcom) a sú o taký rodinný vzťah ochudobnení. Zároveň poškodení utrpeli citovú ujmu spočívajúcu v neprijemných pocitoch úzkosti, smútku, zúfalstva, šoku zo smrti svojho manžela a otca. Podľa názoru odvolacieho súdu žiadna forma morálneho zadost'učinenia podľa § 13 ods. 1 Obč. zák. v danom prípade nepostačovala k tomu, aby bola primerane vyvážená a zmiernená vzniknutá nemajetková ujma na strane poškodených, ktorých právo na ochranu osobnosti bolo porušené takto zisteným zásahom s neodstrániteľnými následkami.

Súd prvého stupňa pri určení peňažnej náhrady správne prihliadol na nenapraviteľný smrteľný následok vzniknutý v dôsledku protiprávneho konania obžalovaného, ako aj na dôsledky, ktoré smrť manžela a otca vyvolá u samotných poškodených. V tejto súvislosti treba poznamenať, že účelom finančného zadost'učinenia nie je kompenzovať poškodeným stratu manžela a otca. Účelom finančného zadost'učinenia je do istej miery kompenzovať emocionálne útrapy poškodených smrťou manžela a otca vyvolané. Odvolací súd preto na tento účel považoval priznanú sumu súdom prvého stupňa za primeranú, pričom treba tiež pripomenúť, že rozhodnutie o výške náhrady nemajetkovej ujmy nie je ani len pokusom finančne ohodnotiť ľudský život.

Správne súd prvého stupňa neurčil lehotu na plnenie (tzv. paričnú lehotu) podľa § 161 Občianskeho súdneho poriadku vzhľadom na druh a výmeru trestu, ktorý bude obžalovanému iste uložený. V takomto prípade otázka lehoty na plnenie sa bude odvíjať od okamihu výzvy oprávnených (poškodených) zaslanej obžalovanému.

Vo vzťahu k poškodenej B. S. odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa zaviazal obžalovaného X. F. k povinnosti nahradiť poškodenej B. S. škodu vo výške 32 324,40 eur. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že podľa odôvodnenia rozsudku priznal poškodenej náhradu škody vo výške 2 444,40 eur z titulu primeraných nákladov (v zmysle § 449 ods. 2 Obč. zák.). Z odôvodnenia rozsudku nie je zistiteľné akú sumu potom súd prvého stupňa priznal poškodenej B. S. ako náhradu nemajetkovej ujmy a akú sumu jej priznal z titulu primeraných nákladov v zmysle § 449 ods. 2 Obč. zák. Jednoduchým matematickým výpočtom potom možno ustáliť, že z priznanej sumy poškodenej B. S. na náhradu škody vo výške 32 324,40 eur suma 19 000 eur predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy a zvyšná suma primerané náklady v zmysle § 449 ods. 2 Obč. zák. V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že zákonu zodpovedajúce by bolo označenie nárokov priznaných podľa § 13 ods. 2 Obč. zák. ako náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch (nie ako škoda), ako to vyslovil vo výrokovej časti súd prvého stupňa; táto skutočnosť však sama osebe nezakladá nezákonnosť výroku, ktorým bol obžalovaný zaviazaný k náhrade spôsobenej škody.

Odvolací súd uzatvára, že za existujúceho skutkového a právneho vzťahu bolo potrebné podľa § 321 ods. 1 písm. c/, ods. 3 Tr. por. napadnutý rozsudok vo výroku o vine pod bodom 1/, vo výroku o treste a vo výroku o škode priznanej poškodenej R. M. zrušiť a podľa § 322 ods. 1 Tr. por. vec vrátiť súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Podľa § 327 ods. 1 Tr. por. súd, ktorému vec bola vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí odvolací súd a je povinný vykonať úkony a dôkazy, ktorých vykonanie odvolací súd nariadil.

Právnym názorom treba rozumieť názor odvolacieho súdu vyslovený v otázkach procesného aj hmotného práva.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.